

3, 15533. शय्याम् — वृत्तदलैः कृताम् R. 2, 46, 14. प्रवालदलनिचय सुच. 2, 2, 10. दलत्वचं ब्रूतक्रीतकीनाम् 67, 8. BHART. 1, 94. ÇĀK. 69. 70. RAGH. 4, 42. MEGH. 43. VARĀH. BRH. S. 68, 7. BRH. 26 (25), 29. KATHĀS. 23, 69. BHĀG. P. 5, 21, 2. बलिवल्लुदलोदर 4, 21, 16. 24, 50. PRAB. 101, 17. Sehr häufig am Ende von Pflanzennamen (f. दल); s. उडुम्बरदला, कर्कश°, कामखड्ग°, नार°, खर°, गन्ध°, त्रि°, त्रिशिखि°, त्रिदलिका. दल = तमालपत्र RĀGĀN. im ÇKDR. — f) = घन Klumpen, Masse, Haufe ÇĀBDAR. im ÇKDR. — g) = उत्सेधवद्वस्तु H. an. = उत्सेध und अत्रद्वय (अपद्रव्य ÇKDR.) MED. dividing, tearing, cutting, splitting etc. und a substance divided or separated violently WILS. in der 1sten Aufl.; in der 2ten Aufl. st. der 2ten Bed.: an adulteration or alloy. — 2) m. N. pr. eines Fürsten MBH. 3, 13178. VP. 386. — Vgl. अष्ट°.

दलकोमल = कोमलदल = कमल Lotus, Nelumbium NIGH. PR.

दलकोष (दल Blatt + कोष) m. eine Art Jasmin ÇĀBDAM. im ÇKDR.

दलन (दल + न) adj. zur Bez. einer Art Honig VĀĪSP. zu H. 1214. — Vgl. दाल.

दलतर (दलत्) gaṇa श्रीकृपादि zu P. 4, 2, 80. Viell. ist दलत् (partic. von दल्) unter दलत् zu verstehen; vgl. P. 6, 4, 127.

दलतर (दल + तर) m. = ताडी eine Palmenart, Corypha Taliera Roxb. H. an. 2, 120.

दलन (von दल्) 1) adj. f. ई bersten machend, zerreißend, auseinandertreibend: मेघदलना वैद्युता इव वक्रयः BHĀG. P. 7, 10, 59. प्रतिपत्नपत्न-दलनी (डुर्गा) VIDVANMODATARAṆGINĪ im ÇKDR. — 2) f. ई Erdscholle ÇĀBDAR. im ÇKDR. Vgl. दलि. — 3) n. a) das Bersten: विरहितकृद्य° GĪR. 5, 2. — b) das Berstenmachen, Spalten, Zersprengen: कपाल° KATHĀS. 25, 255. मत्तेभकुम्भदलने भुवि सति प्रूरः; कन्दर्पदल्पदलने विरला मनुष्याः BHART. 1, 58. विधुमिव विकटत्रिधुतुददत्तदलनगलितामृतधारम् दत्तदलन = दत्तेन दलनम् GĪR. 4, 5. RĀGĀ-TAR. 3, 284.

दलनिर्माक (दल + नि°) m. eine Art Birke (भूर्ज) ÇĀBDAM. im ÇKDR.

दलप UNĀDIS. 3, 142. Acc. eines auf दल्प auslaut. Tatpur. gaṇa चूर्णादि zu P. 6, 2, 134. m. 1) Waffe, = प्रकरणा UĀGĀVAL. = शास्त्र (Verwechslung mit शस्त्र) UNĀDIK. im ÇKDR. — 2) Gold ebend.

दलपुष्पा (दल + पुष्प) f. Pandanus odoratissimus (केतकी) RĀGĀN. im ÇKDR. °पुष्पी WILS.

दलमालिनी (दल + माला) f. Blätterkohl NIGH. PR.

दलशम् (von दल) adv. in Stücke: या zerstieben KATHĀS. 19, 109.

दलशालिनी (दल + शा°) f. eine best. Gemüsepflanze, = कचुकशाक NIGH. PR.; vgl. aber केचुक und केमुक.

दलसायसी (sic) f. weisses Basilienkraut NIGH. PR.

दलसारिणी f. = केमुक RATNAM. im ÇKDR. Offenbar identisch mit दलशालिनी.

दलसूचि (दल + सू°) m. Dorn HĀR. 91.

दलस्रसा (दल + स्र°) f. Blattgefäß, Blattader H. 1124.

दलाव्य (दल + आव्या) m. Bez. einer best. Constellation (Unterabteilungen: अहि und माला): केन्द्रत्रयैः पापैर्दलाव्यावहृद्य माला च VARĀH. LAGHŪ. 10, 2. BRH. 12, 2, 3.

दलाप्रलोकित (दल - अय + लो°) eine Art Spinat RĀGĀN. im NIGH. PR.

दलाटक (दल + आटक) m. 1) N. verschiedener Pflanzen: Pistia Stra- III. Theil.

ttotes Lin. (पुष्पी) TRIK. 3, 3, 27. H. an. 4, 16, 17. MED. k. 192. eine Art Jasmin (कुन्द) TRIK. H. an. wilder Sesam; Mesua ferrea H. an. MED. Acacia Strissa (शिरीष) H. an. — 2) Röhel (गैरिक MED. गैरिक H. an. — 3) Schaum oder Meerschaum (फेन). — 4) Graben (खातक). — 5) ein Cúdra (मक्तर) H. an. MED. Dorfältester WILS. in der 1sten Aufl., Elephantentreiber (d. i. मकामात्र) in der 2ten Aufl. — 6) Elephantenohr. — 7) Sturmwind H. an.

दलाव्य (दल + आव्य) m. Schlamm TRIK. 4, 2, 12. — Vgl. दलाटक 3.

दलामल n. N. verschiedener Pflanzen: = दमनक (दमन) und मरुचक H. an. 4, 290. MED. l. 154. = मदन (durch Umstellung zweier Silben = दमन) ÇĀBDAR. im ÇKDR.

दलाम्न (दल + अम्न) n. Sauerampfer RĀGĀN. im ÇKDR.

दलि f. Erdscholle RANTIDEVA bei UĀGĀVAL. zu UNĀDIS. 4, 138. H. 970. ÇĀBDAR. im ÇKDR. — Vgl. दलनो u. दलन.

दलिक n. Holz, ein Stück (दल) Holz H. 1122.

दलिन् adj. von दल gaṇa मुखादि zu P. 5, 2, 131.

दलीकत (von दल + 1. कर) adj. halbt SŪRJAS. 12, 84.

दलोगन्धि (दले, loc. von दल Blatt, + गन्धि) m. N. einer Pflanze (s. सप्तपर्णा) TRIK. 2, 4, 7.

दलोडव (दल + उडव) adj. zur Bez. einer Art Honig Suçr. 1, 185, 15. — Vgl. दाल.

दल्म UNĀDIS. 3, 151. m. 1) Rad UĀGĀVAL. — 2) Betrug; Sünde (vgl. दर्भ) UNĀDIK. im ÇKDR. — 3) N. pr. eines Rshi (vgl. दर्भ) UĀGĀVAL. gaṇa गर्गादि zu P. 4, 1, 105; vgl. दाल्म्य.

दल्म्य m. N. pr. eines alten Lehrers MÜLLER, SL. 142. Davon (also nicht von दल्म) दाल्म्य nach ÇĀK. zu KHĀND. UP. 1, 2, 13, 8, 1. — Vgl. दर्भ्य und दाल्म्य (die richtige Form).

दल्मि (von दल्) UNĀDIS. 4, 47. m. 1) Indra's Donnerkeil UĀGĀVAL. gaṇa यवादि zu P. 8, 2, 9. — 2) Bein. Indra's H. 172. — Vgl. दर्म, दर्मन्, दाल्मि.

दल्मिमत् (von दल्मि) adj. mit dem Donnerkeil versehen gaṇa यवादि zu P. 8, 2, 9.

दल्म्ये von दल gaṇa बलादि zu P. 4, 2, 80.

द्व (von 1. ड) m. VOP. 26, 36. 1) Brand, = अग्नि NĪLAK. zu AK. ÇKDR. Uebertr. = उपताप Schmerz u. s. w. ÇKDR. (इति केचित्). — 2) Waldbrand AK. 3, 4, 22, 208. H. 1101. an. 2, 524. MED. v. 10. गजा दवार्ता इव BHĀG. P. 8, 6, 13. — 3) Wald AK. H. 1111. H. an. MED. — Vgl. दाव.

द्वर्थु (wie eben) m. P. 3, 3, 89. 1) = परिताप Brand, Hitze; Schmerz u. s. w. ĠĀṬĀDH. im ÇKDR. — 2) Entzündung (der Augen u. s. w.) RĀGĀN. im ÇKDR.

द्वदग्धक (द्व + दग्ध) eine best. Grasart (रोक्षिष) RĀGĀN. im NIGH. PR.

द्वदहन (द्व + दहन) m. das Feuer in einem brennenden Walde BHĀG. P. 5, 8, 22.

द्वय्, द्वयति entfernen: (बलम्) द्वयदतिरणेण प्राप्तमुर्वीविभागम् BHART. 2, 55. — Ein nach der Analogie von द्वीयस् und द्विष्ठ künstlich gebildetes denom. zu हर्.

द्वाग्नि (द्व + अग्नि) m. = द्वदहन das Feuer in einem brennenden Walde DVĪRŪPAK. im ÇKDR. MBH. 7, 5277. RAGH. 2, 14. MEGH. 34. R̥T. 1,